

MIŠLJENJE
po Zahtjevu Državne regulatorne agencije za električnu energiju

Sarajevo,
oktobar 2021. godine

Broj: 01-26-7-008-4 /21
Sarajevo, 04.10.2021. godine

Na osnovu člana 25. stav (1) tačka f) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), a po Zahtjevu Državne regulatorne agencije za električnu energiju, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na 93. (devedesttrećoj) sjednici održanoj dana 04.10.2021. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 20.07.2021. godine pod brojem: 01-26-7-008-1/21 zaprimilo Zahtjev za mišljenje Državne regulatorne agencije za električnu energiju (u daljem tekstu: DERK ili Podnosilac zahtjeva) kojim se traži mišljenje u vezi usaglašenosti Nacrta odluke o izmjenama i dopunama Metodologije za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge (dalje u tekstu: Nacrt Odluke).

Podnosilac zahtjeva navodi da je Nacrt odluke utvrđen na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju održane dana 28. jula 2021. godine, te da će se o istom obaviti javna rasprava prije konačnog usvajanja.

Dana 16.09.2021. godine Konkurencijsko vijeće je zaprimilo dopunu Zahtjeva kojim su dostavljeni komentari kao i sugestije sa pomenute javne rasprave. Predstavnici EP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine svoje su komentare iznijeli tokom opće javne rasprave. Osim primjedbi koje se odnose na potrebu normotehničkih korekcija i preciziranja, ostali komentari su se u najvećoj mjeri odnosili na traženje pojašnjenja pojedinih predloženih ali i važećih odredaba Metodologije, navodi se u dopuni.

Državna regulatorna agencija za električnu energiju u svom radu kontinuirano prati i podupire proces razvoja tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini. Siguran i pouzdan rad elektroenergetskog sistema, uz postojanje funkcionalnog načina pružanja pomoćnih usluga, je osnovni preduvjet za daljnji razvoj tržišta i kvalitetno snabdijevanje kupaca električne energije. Efikasno balansno tržište mora se zasnivati na transparentnim odnosima između svih učesnika na tržištu električne energije.

Analizirajući dosadašnji rad balansnog tržišta u Bosni i Hercegovini, te razvoj energetske propisa Evropske unije koji putem mehanizma Energetske zajednice postaju obavezujući i za Bosnu i Hercegovinu, DERK procjenjuje da postoje opravdani razlozi za njegovo unaprijeđenje te je u tom cilju utvrdio Nacrt odluke o izmjenama i dopunama Metodologije za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge, ističe se u Zahtjevu.

Nacrtom odluke ističu se:

- definicije kao i skraćenice određenih pojmova;
- tarife za pomoćne i sistemsku uslugu;
- održavanje frekvencije – FCR (primarna regulacija);
- automatska obnova frekvencije aFRR (sekundarna regulacija);
- ručna obnova frekvencije mFRR (tercijarna regulacija),
- tarifa za sistemsku uslugu;
- regulacija napona reaktivne snage;
- troškovi gubitaka u prijenosnom sistemu.

Pa tako npr., član 28c. stav (5) dostavljenog Nacrta odluke kaže: „Cijena balansne energije mFRR nagore (*PterEnUp*) i balansne energije mFRR nadole (*PterEnDow*) je ograničena u cilju zaštite tržišnog nadmetanja. Granična cijena balansne energije mFRR nagore jednaka je trostrukoj vrijednosti referentne cijene električne energije na tržištu (*Pmr*): $P_{maxTerEnUp} = 3 * P_{mr}$

U važećoj Metodologiji za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, rad nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge Prečišćeni tekst (“Službeni glasnik BiH”, br. 93/11, 61/14 i 95/16), u članu 28c cijena balansne energije tercijarne regulacije nagore već ograničena. Predloženom izmjenom ograničava se cijena balansne energije tercijarne regulacije nadole. Dakle, u inoviranoj Metodologiji, koja je sada usklađena sa evropskom regulativom, to su *cijena balansne energije mFRR nagore i balansne energije mFRR nadole*.

Inače, uvođenje graničnih cijena je neophodno radi zaštite kupaca električne energije zbog izražene volatilnosti veleprodajnih cijena koja je prisutna na evropskim berzama električne energije, a naročito na berzama u jugoistočnoj Evropi, koje su relevantne za veleprodajne cijene u Bosni i Hercegovini, navodi se u Zahtjevu.

Imajući u vidu da je članom 4.2. Zakona o prijenosu, regulatoru i operateru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) definirano da nadležnosti DERK-a, između ostalog, obuhvataju stvaranje i održavanje konkurentnih tržišta, te prevenciju i kažnjavanje pohlepnog, odnosno protivkonkurentnog ponašanja, Konkurencijsko vijeće nije ulazilo u dublju analizu navedenih formulacija i načina obračuna koji su istaknuti kroz odredbe Nacrta odluke, odnosno dostavljeni Nacrt odluke posmatran je isključivo sa aspekta konkurencijskog prava.

Konkurencijsko vijeće u skladu sa odredbama Zakona o konkurenciji ima isključivu nadležnost u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja na tržištu Bosne i Hercegovine. U okviru svojih nadležnosti Konkurencijsko vijeće u svim svojim postupcima i to za svaki konkretan slučaj utvrđuje relevantno tržište.

Konkurencijsko vijeće je nadležno da, u skladu sa članom 25. stav (1) propisuje i daje tumačenje opštih i posebnih definicija konkurencijskih pojmova te daje mišljenja i preporuke o bilo kojem aspektu konkurencije, po službenoj dužnosti ili na zahtjev državnog organa, privrednog subjekta ili društva. Također, Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 25. stav (2) Zakona nadležno da na nacрте, prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju utjecaja na tržišnu konkurenciju daje mišljenje o njihovoj usklađenosti sa Zakonom.

Članom 4. stav (1) Zakona zabranjeno je prešutno (tajno) dogovaranje između privrednih subjekata koje ima za cilj i posljedicu sprečavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije, što predstavlja jedan od najtežih oblika zabranjenog konkurencijskog djelovanja, odnosno kartel između učesnika na relevantnom tržištu. Konkurencijsko vijeće nadležno za zaštitu tržišne konkurencije, te vođenje upravnih postupaka kod zabranjenih konkurencijskih djelovanja, u skladu sa članom 20. i članom 25. stav (1) tačke e) i f) Zakona.

Član 10. stav (2) Zakona propisuje da je zabranjena zloupotreba dominantnog položaja koja se posebno odnosi na: a) direktno ili indirektno nametanje nelojalnih kupovnih i prodajnih cijena ili drugih trgovačkih uslova kojima se ograničava konkurencija; b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača; c) primjena različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj i d) zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj naravi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Konkurencijsko vijeće je razmotrilo Nacrt odluke i ocijenilo da ne sadrži odredbe koje mogu sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju, te je isti usaglašen sa Zakonom.

Ovo mišljenje se temelji na dostavljenom tekstu Nacrta odluke, te ukoliko isti odstupa od stvarnog stanja, ovo Mišljenje se ne može primijeniti.

Predsjednik

Dr.sc. Amir Karalić

Dostaviti:

- Podnosiocu zahtjeva, DERK, Đorđa Mihajlovića 4/II, 75000 Tuzla i
- U spis.